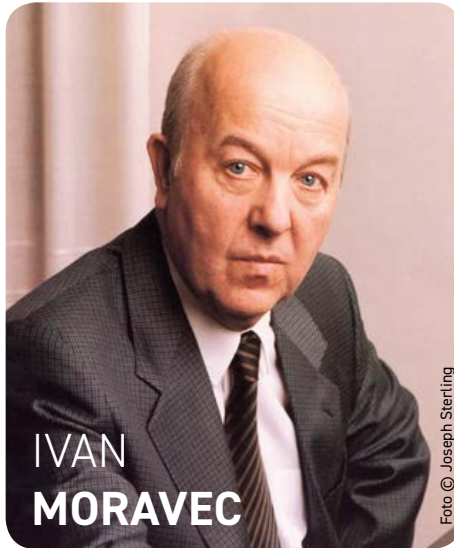

VIVA CE

Revue o klasické hudbě v nahrávkách
vydavatelství Supraphon

JARO/LÉTO 2018

LUKÁŠ VASILEK S MARTINŮ VOICES ROZEZNĚL MADRIGALY BOHUSLAVA MARTINŮ

Nedlouho po obdržení Gramophone Editor's Choice (v březnovém čísle prestižního britského časopisu Gramophone), vokální soubor Martinů Voices se svým sbormistrem Lukášem Vasilkem získal za své nové album *Madrigalů Bohuslava Martinů* další skvělé mezinárodní ocenění! Jde o Diapason d'Or udělované v rámci recenzí ve významném francouzském odborném časopise Diapason (v květnovém vydání). Sbormistra Lukáše Vasilka jsme se ptali především na toto nové a mezinárodně oceňované album.

Album s názvem *Madrigaly* obsahuje kompletní komorní sborovou tvorbu Bohuslava Martinů. Je z vašeho pohledu obsáhlá?

Všechny skladby se sice vešly „jen“ na jednu desku, ale já bych řekl, že CD rozhodně obsáhle je. Ty skladbičky jsou sice docela krátké, ale zato velmi koncentrované. Každá nese svůj vlastní příběh zobrazený velkým objemem hudby a posluchač musí vlastně nepřetržitě vstřebávat spoustu nejrůznějších podnětů – obsahových, výrazových i čistě hudebních.

Určil Martinů, v jakém obsazení mají tyto cykly zaznít?

Martinů v názvech a jejich podtitulech používá slova jako „madrigal“, „píseň“ nebo „dvojzpěv“. A to nám napovídá, že mohl mít na mysli komorní obsazení. Na druhou stranu je ale sazba některých částí těchto cyklů velmi vypjatá, fráze jsou dechově náročné a požadovaný zvuk spíše velký. Nebýt těch názvů, klidně by se tedy mohlo zdát, že skladatel myslel naopak na větší sbor. My jsme zvolili cestu komorní, ve které podle mne skladby vynívají perfektně, i když pro zpěváky je to pak velmi náročná záležitost.

Co bylo vaším cílem při natáčení tohoto alba? V čem vnímáte jeho přidanou hodnotu?

My zařazujeme Martinů skoro do každého programu – rádi jeho

hudbu zpíváme a navíc se podle něj také jmenujeme. Velkou výhodou vzhledem k této desce bylo, že jsme nic nenačivovali jenom kvůli nahrávání, ale naopak jsme všechno několikrát odzpívali také na koncertech. Dá se tedy říct, že ty skladby byly „uleželé“ a my jsme mohli zaznamenávat opravdu promyšlenou a zažitou interpretaci, tedy nás samotné – a to byl náš cíl. V profesionální praxi takový luxus nebývá zvykem a to je, doufám, ta přidaná hodnota. V zahraničí se o Bohuslava Martinů samozřejmě ví, ale vokální hudba, především ta sborová, je v podstatě na okraji zájmu. Dostupných nahrávek je málo, tak třeba se nám podaří přispět k většímu zájmu o tuto významnou položku české sborové hudby, vlastně jednu z nejvýznamnějších.

V textu, který do bookletu napsal Vít Zouhar, se uvádí, že pro Martinů byly v určování hudebního jazyka důležité tři vlivy: lidová hudba Československa, anglické madrigaly a Debussy. Vnímáte to jako dirigent podobně?

Ano, lidová hudba to byla naprosto jednoznačně. Už samotné lidové texty to potvrzují. Můžeme tam slyšet také melodie a rytmy, které známe z českého a moravského folkloru. Nepochybují ani o tom, že se Martinů nechal inspirovat také anglickou madrigalovou tradicí. Zvlášť u přímo anglicky zpívaných skladeb období renesance je ta podobnost znatelná. U Debussyho je to ale otázka: on napsal vlastně pouze jeden sborový cyklus a cappella, a to *Trois Chansons de Charles d'Orléans*.

- Svým způsobem se to opravdu podobá, ale je těžké říct, jestli právě toto kratičké dílko mohlo být tak velkým inspiračním zdrojem.

Jednotlivé cykly vznikly v rozmezí let 1934–1959. Je znát kompoziční vývoj u Martinů?

Určitě je to znát. Například nejstarší skladba, tedy Čtyři písně o Marii, je opravdu mimořádně povedená, ale je na ní cítit, že Martinů v té době přece jen ještě trochu „bojoval“ se sborovou sazbou. Ostatní, tedy mladší sborové skladby už jsou pak v tomto smyslu ustálenější. Nicméně každý cyklus je jiný a pokaždé jinak obtížný.

Foto © Lukáš Kadeřábek

Jak vlastně psal Martinů pro zpěváky?

Docela obtížně. Když to má sbor dobře nastudované a zažité, může to znít dobře, dokonce třeba jako hudba nenáročná nebo lehká. Cílem samozřejmě je, aby měl posluchač při koncertě právě takový pocit. Jenže cesta k tomu je pro interprety dost náročná. Hlasy jsou často vedeny skoro instrumentálně, akordy nejsou snadno vyladitelné, rytmika občas neodpovídá správné české deklamaci. S Martinů sborovou hudbou se zkrátka musí pracovat – vlastně je třeba ji tak trochu dotvářet. Ale když si s tím člověk dá práci, stojí za to a vznikají doslova klenoty.

Jaké texty Martinů použil?

Ve skladbách na naší desce jsou to výhradně texty z české a moravské lidové poezie. Tematicky jde většinou o lásku v nejrůznějších podobách – tužba, zamilovanost, hašteření, stýskání. Dva z cyklů zpracovávají ale také duchovní tematiku, ovšem po svém, tedy na základě lidového převyprávění známých duchovních témat. V tomto případě jde o příběhy ze života Panny Marie a Ježíše Krista. Jsou to vlastně takové lidové povídačky, které s docela veselou nadsázkou zasazují vážná duchovní témata do českého a moravského venkovského prostředí.

V čem je paralela názvu souboru s Bohuslavem Martinů?

Martinů nejlépe vystihuje hudební období, které na koncertech nejčastěji interpretujeme. Navíc je to český skladatel a jeho hudba nás baví. Když jsme si toto všechno uvědomili, nebylo potřeba vůbec váhat. V této souvislosti je docela zajímavá i paralela s naší deskou. My jsme si samozřejmě byli vědomi, že od Martinů Voices se tak trochu bude očekávat právě CD z díla Bohuslava Martinů. Ale nechtěli jsme do toho skočit po hlavě, protože nám byla jasná právě ta obtížnost. Kvůli tomu jsme dost dlouho vyčkávali, než jsme se rozhodli do takového projektu vůbec jít. A také proto nebyla naše první deska u Supraphonu z díla

Martinů, ale z tvorby Jana Nováka, kterému mimochodem český sborový zpěv podobné autorské album tak trochu dlužil.

V jakém počtu zpěváků byla deska natočena?

Album vzniklo v našem základním obsazení, což je 13 zpěváků, tzn. čtyři soprány a ostatní hlasy po třech. Některé projekty realizujeme v o něco větších obsazeních, pokud to vyžaduje daný repertoár, většinou okolo pětadvaceti zpěváků. To ale nebyl tento případ.

Martinů hudba, Martinů Voices a nahrávka vznikla v Sále Martinů... byl to záměr?

Chtěli jsme sál se specifickým akustickým charakterem a já myslím, že to byla optimální volba. Akustika je tam zajímavá a dobře se tam zpívá i pracuje. To, že se sál jmenuje podle skladatele, jehož hudbu jsme tam nahrávali, je náhoda.

Nahrávací tým zůstal identický i na tomto albu?

Ano, je to tak, tedy hudební režisér Milan Puklický a zvukový mistr Jakub Hadraba. Spolupracujeme i při jiných projektech a myslím, že nám to dobře funguje. Oba pánové navíc se mnou mají trpělivost, bez které by to vůbec nešlo. Jsem jim za to vděčný a výsledek, myslím, potvrdí, že nám to spojení svědčí.

Na nahrávce jsou vašimi hosty klavírista Karel Košárek a houslista Jakub Fišer. Podle čeho jste je vybíral?

Podle toho, jak hrají, takže to pro mě byla jasná volba. S oběma umělci jsem už dříve spolupracoval na několika projektech s Martinů Voices nebo s Pražským filharmonickým sborem. Mám pocit, že si velmi rozumíme v tom, co chceme společnou nahrávkou říct.

Zařazujete na svých koncertech velkou část z cyklů, které jsou na albu natočené?

Na koncertech většinou zpíváme jen jeden cyklus od Martinů, maximálně dva. I přesto, že každá Martinů skladba je svébytná, v něčem se přece jen všechny podobají. Pro posluchače by to pak mohlo vyznívat trochu jednotvárně.

Co je pilířem repertoáru Martinů Voices?

Obecně je to asi nejvíce hudba současníků Bohuslava Martinů, tedy přibližně první poloviny 20. století. Třeba Poulenc, Ravel, Debussy – to je naše krevní skupina. Ale zabýváme se velmi podstatně i novější hudbou, hudbou současnou, poslední dobou se více zaměřujeme také na romantismus – například hudba Brahmsa nám docela sedí. Skoro v každém programu zařazujeme i hudbu renesanční, která nám pomáhá k tříbení čistého zvuku. Naše obsazení a způsob pěveckého projevu navíc přirozeně inklinují také k hudbě barokní nebo klasicistní. Nevyhýbáme se tedy vůbec ničemu, pokud nám to sedí, i když pilířem našeho repertoáru zůstává 20. století.

Foto © archiv Martinů Voices